

ARCHEOLOGISCHE PROSPECTIE

AARSCHOT HERSELTSESTEENWEG
(prov. VLAAMS-BRABANT)

BASISRAPPORT

Monument
Vandekerckhove

Auteur: Bert MESTDAGH, Maarten BRACKE
Redactie: Tina BRUYNINCKX

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER

Afdeling Archeologie
Rapport 2018/13

Afbeelding op schutblad: Overzicht van het terrein tijdens de prospectie.

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Opgaving ☐	Prospectie ☒
Vergunningsnummer: 2017/009	
Datum aanvraag: 12/01/2017	
Naam aanvrager: BRACKE MAARTEN	
Naam site: Aarschot Herseltsesteenweg	
Naam aanvrager metaaldetectie: BRACKE MAARTEN	
Vergunningsnummer metaaldetectie: 2017/009(2)	

Opdrachtgever 1:	All Projects and Developments nv Kerkstraat 38 1755 Oetingen
Opdrachtgever 2:	Liburni nv Industrieweg 39 3583 Paal
Uitvoerder:	Monument Vandekerckhove nv Oostrozebekestraat 54 8770 Ingelmunster
Bevoegde Vlaamse overheid:	Marc Brion (erfgoedconsulent, Onroerend Erfgoed prov. Vlaams-Brabant)
Projectleider:	Bert Acke
Leidinggevend archeoloog:	Maarten Bracke
Archeologisch team:	Bert Mestdagh, Werner Wyns
Plannen:	Tina Bruyninckx
Conservatie:	/
Materiaaltekeningen:	/
Start veldwerk:	15/02/2017
Einde veldwerk:	16/02/2017
Wetenschappelijke begeleiding:	/
Projectcode:	AAHE17
Provincie:	Vlaams-Brabant
Gemeente:	Aarschot
Plaats:	Herseltsesteenweg
Lambertcoördinaten:	X: 182781,33m, Y: 188829,82m, Z: +19,03m TAW en X: 182901,91m, Y: 188695,40m, Z: +15,45m TAW
Kadastrale gegevens:	Aarschot, afdeling 1, sectie A, percelen 123L2, 123P, 124E, 124G
Beheer opgravingsdata:	Monument Vandekerckhove nv Oostrozebekestraat 54 8770 Ingelmunster
Beheer vondsten:	Monument Vandekerckhove nv Oostrozebekestraat 54 8770 Ingelmunster
Titel:	Archeologische prospectie Aarschot Herseltsesteenweg (provincie Vlaams-Brabant). Basisrapport.
Rapportnummer:	2018/ 13
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

© Monument Vandekerckhove nv, Oostrozebekestraat 54, 8770 Ingelmunster. Figuren: Monument Vandekerckhove nv, tenzij anders vermeld. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

1. INHOUDSTAFEL

1. INHOUDSTAFEL	3
2. INLEIDING	5
3. BESCHRIJVING VAN DE VINDPLAATS	7
3.1. GEOGRAFISCHE EN TOPOGRAFISCHE SITUERING.....	7
3.2. GEOMORFOLOGISCHE EN BODEMKUNDIGE SITUERING.....	10
4. HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS.....	13
4.1. AARSCHOT	13
4.1.1. Historische informatie	13
4.1.2. Archeologische informatie	14
4.2. OURODENBERG	16
4.2.1. Historische informatie	16
4.2.2. Archeologische informatie	21
5. ONDERZOEKSMETHODE	23
5.1. ALGEMEEN.....	23
5.1.1. Vraagstelling.....	23
5.1.2. Randvoorwaarden.....	24
5.2. BESCHRIJVING	25
5.2.1. Voorbereiding.....	25
5.2.2. Veldwerk.....	25
5.2.3. Verwerking en rapportage.....	28
6. RESULTATEN	29
6.1. STRATIGRAFIE.....	29
6.2. BESCHRIJVING VAN DE AANGETROFFEN SPOREN	31
7. VONDSTEN	35
7.1. METAALTIDEN	35
7.2. POSTMIDDELEEUWSE PERIODE	37
7.3. 20 ^{STE} EEUW	38
8. DATERING EN INTERPRETATIE VAN DE VINDPLAATS	41
9. AANBEVELINGEN VOOR VERDER ONDERZOEK	47
10. SYNTHESE.....	49
11. LITERATUUR	51
12. BIJLAGEN	53

2. INLEIDING

In het kader van de realisatie van een verkaveling tussen de Herseltsesteenweg en de Oude Mechelsebaan te Aarschot voerde een archeologisch team van Monument Vandekerckhove nv op 30 januari 2017 een prospectie met ingreep in de bodem uit op het terrein. Opdrachtgevers van het project zijn AP&D nv en Liburni nv. Het projectgebied was onbebouwd; voorafgaand aan de werken werd de vegetatie verwijderd. In overleg met het Agentschap Onroerend Erfgoed werd een sleuvenplan opgesteld. In totaal werd tijdens het proefsleuvenonderzoek circa 2203m² bloot gelegd van het terrein met een oppervlakte van 2,4ha². Het doel van deze prospectie betreft een evaluatie van het plangebied, waarbij de bewaring van de bodem en archeologische resten, die door de geplande bouwwerken zouden verstoord worden, geregistreerd en gewaardeerd worden.

In dit basisrapport worden de resultaten van de prospectie met ingreep in de bodem voorgesteld. Voorafgaand worden de geografische, geomorfologische, bodemkundige, historische en archeologische situering van het Aarschotse plangebied toegelicht en de gebruikte methodologie en technieken tijdens het onderzoek. Vervolgens worden de resultaten besproken en wordt een interpretatie gegeven aan de aangetroffen sporen en vondsten. Als besluit volgt een synthese met aanbevelingen voor verder archeologisch onderzoek. Het geheel wordt verduidelijkt door middel van kaarten en foto's. Als bijlage zijn de gedigitaliseerde overzichtsplannen opgenomen. Bij het rapport hoort een digitale drager met daarop een totaalplan, een fotolijst, een plan van de bestaande toestand en de digitale versie van deze tekst en de bijlagen. De diverse inventarissen en foto's worden ter beschikking gesteld via een link naar een externe webruimte.

Langs deze weg wordt eveneens dank betuigd aan volgende personen en instanties die zorgden voor een aangename samenwerking en bijdroegen tot het vlotte verloop van het onderzoek: Marc Brion (erfgoedconsulent Vlaams-Brabant), Patrick Borms (AP&D nv) en Bieke Vanderhaegen (Stedelijk Museum Aarschot).

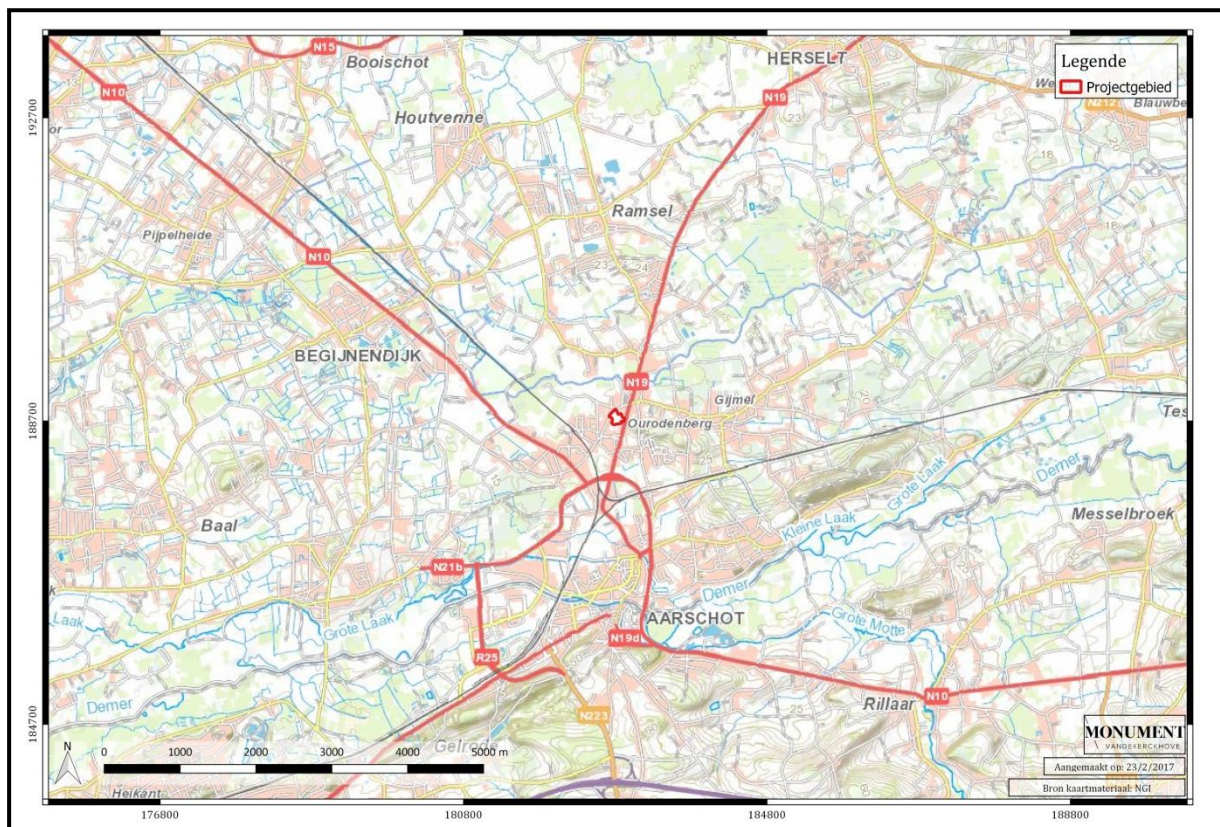

3. BESCHRIJVING VAN DE VINDPLAATS

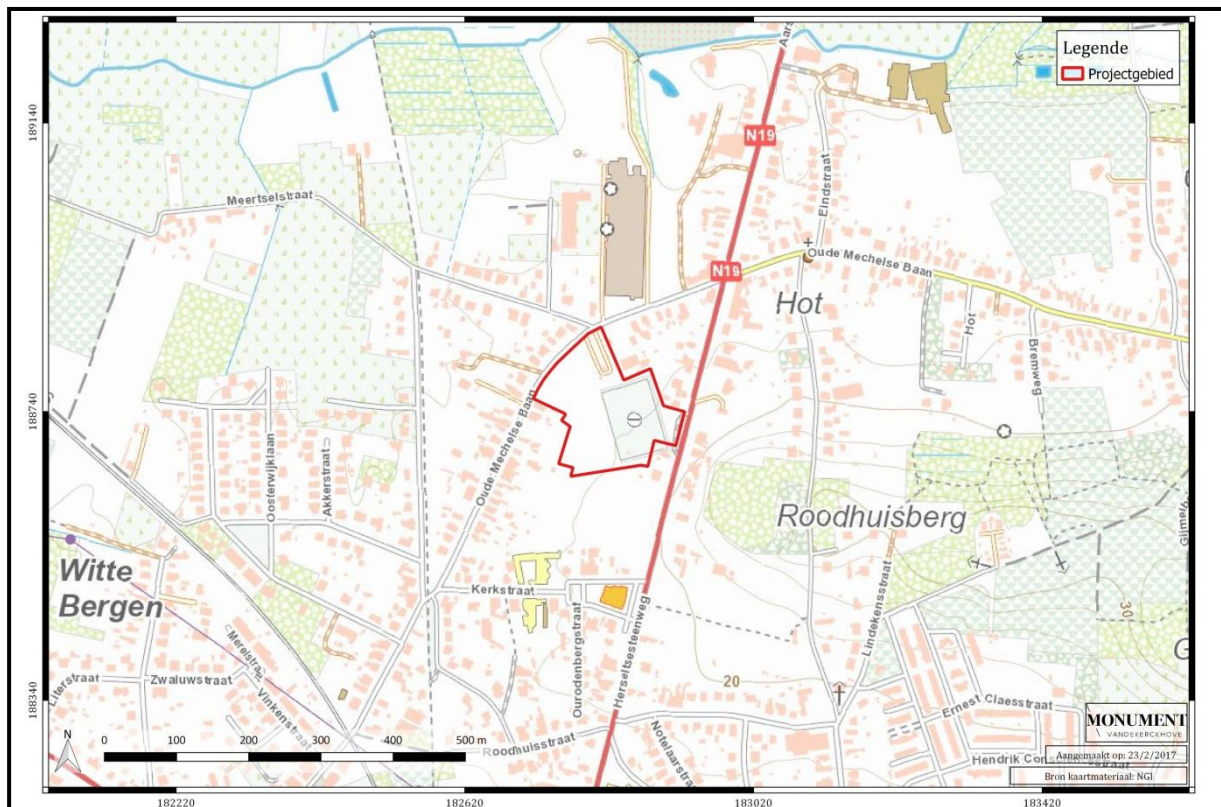
3.1. Geografische en topografische situering

Aarschot is een gemeente in het noordoosten van de provincie Vlaams-Brabant, behorend tot het arrondissement Leuven (zie figuren 1 en 2). Tot de fusiegemeente Aarschot behoren verder deelgemeenten Gelrode, Langdorp en Rillaar. De omliggende (fusie)gemeenten van Aarschot zijn, met de klok mee vanaf het noorden: Herselt, Scherpenheuvel-Zichem, Tielt-Winge, Holsbeek en Begijnendijk. Hiervan bevindt enkel Herselt zich in de noordelijker gelegen provincie Antwerpen. De andere gemeenten behoren allen tot Vlaams-Brabant. In het zuiden van de gemeente Aarschot loopt de E314, een belangrijke route tussen onder meer Leuven en Limburg (Genk, Hasselt).

Het plangebied behoort tot het grondgebied van Aarschot, maar maakt deel uit van het gehucht Ourodenberg. Dit bevindt zich zo'n 2,5km ten noorden van de stadskern. Onmiddellijk ten oosten van het plangebied ligt de Herseltsesteenweg (N19). In het noorden en westen wordt het plangebied begrensd door de Oude Mechelsebaan. Ten zuiden ervan is een wijk ingericht.

Figuur 1: Situering van het plangebied op de topografische kaart (© <http://www.geopunt.be/>).

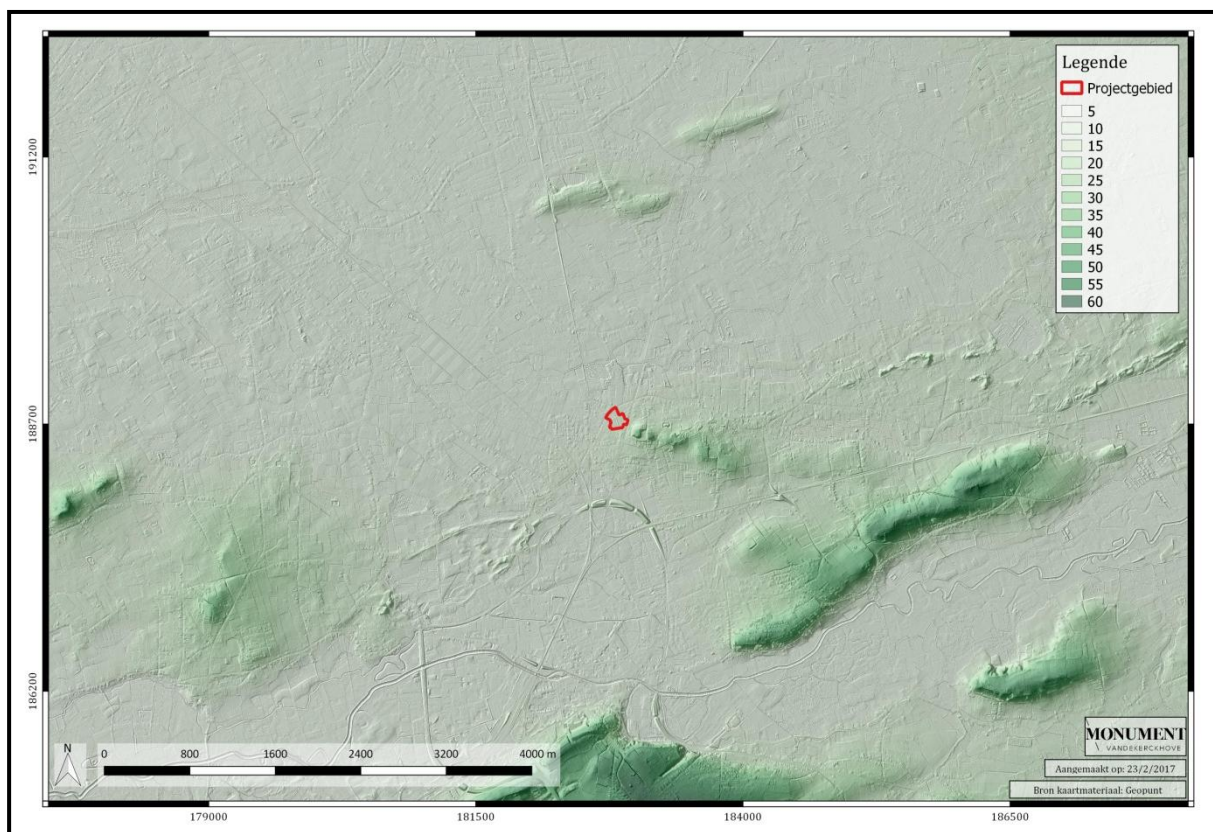
Figuur 2: Situering van het plangebied op de topografische kaart (detail) (© <http://www.geopunt.be/>).

Door het centrum van Aarschot stroomt de Demer, wat tegenwoordig een onbevaarbare rivier is. Deze behoort tot het stroomgebied van de Schelde. Vooral richting het westen en in mindere mate richting het noorden valt een kluwen van waterlopen op. In de onmiddellijke omgeving van het plangebied zijn geen waterlopen of beken gemeld.¹ De hoogte vanaf de noordelijke oever van de Demer varieert tussen +12m en +13m TAW in Aarschot-centrum. Vanuit het centrum, richting het noorden, stijgt de TAW-waarde geleidelijk tot ca. +15m TAW even ten zuiden van het plangebied (zie figuur 3). Het gehucht Ourodenberg is te situeren op een verhevenheid in het landschap met een maximale hoogte van +36m TAW (even ten oosten van het plangebied). Dit komt overeen met de locatie van de Roodhuisberg. Wat verder oostwaarts is een tweede piek gelegen, de Gijmelberg. Beide heuvels behoren tot de langwerpige rug getuigenheuvels die zich parallel met de Demer uitstrekken. Het plangebied (zie figuur 4) zelf bevindt zich op de westelijke flank van Roodhuisberg. In het oosten bereikt het terrein haar maximale hoogte van +18,62m TAW ter hoogte van de Herseltsesteenweg. Het laagste punt is te situeren langs de Oude Mechelsebaan (+15,34m TAW).²

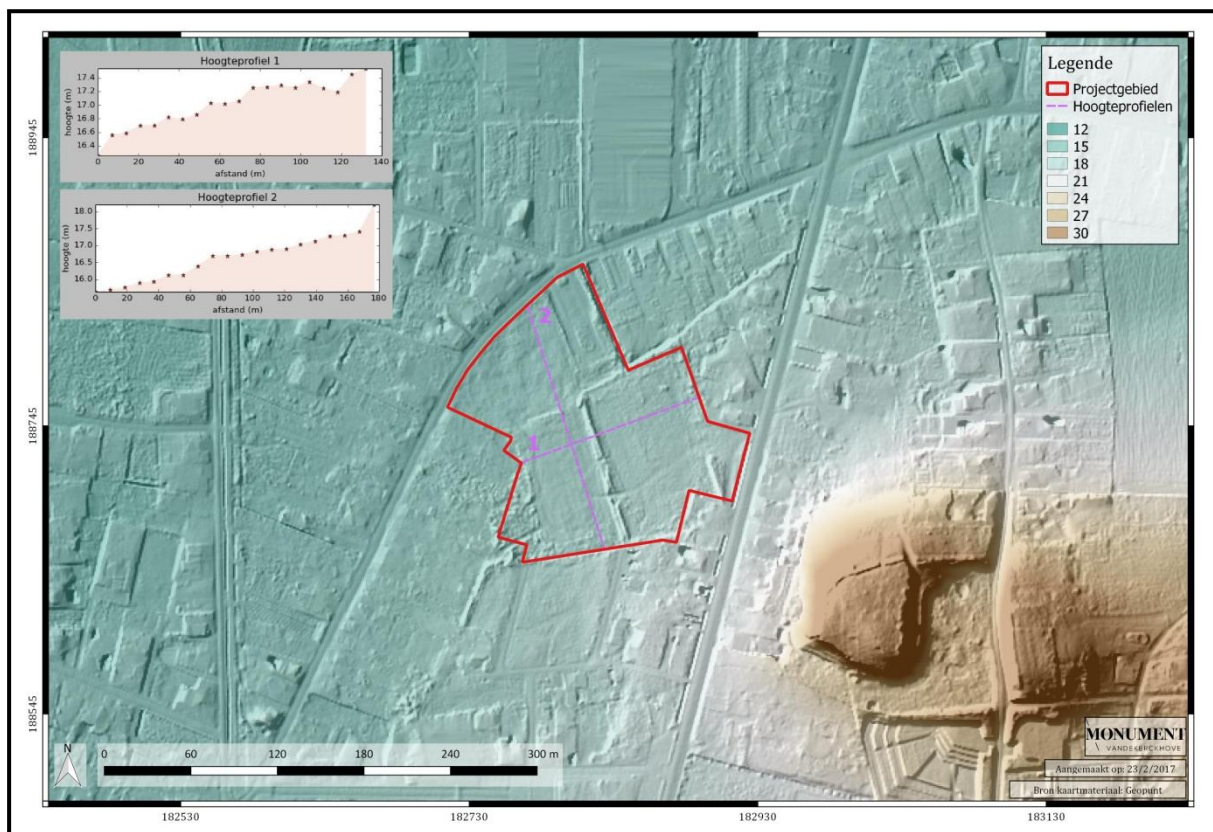
¹¹ <http://geopunt.be>

² Hierbij kan verwezen worden naar het plan met de bestaande toestand (o.a. hoogtemetingen en hoogtelijnen), verkregen van de opdrachtgever en toegevoegd op de digitale drager.

Figuur 3: Digitaal hoogtemodel van het plangebied en haar ruime omgeving (© <http://www.geopunt.be/>).

Figuur 4: Detail van het digitaal hoogtemodel ter hoogte van het plangebied (© <http://www.geopunt.be/>).

3.2. Geomorfologische en bodemkundige situering

De quartair geologische kaart geeft aan dat ter hoogte van het plangebied geen holocene of tardiglaciale afzettingen bovenop de pleistocene sequenties zijn vastgesteld.³ De tertiaire ondergrond (zie figuur 5) van het plangebied behoort tot de Formatie van Diest. Deze bestaat uit groen tot bruin zand. Het is heterogeen en bevat meerdere grintlagen, (ijzer)zandsteenbanken, kleirijke horizonten en is vaak glauconietrijk. Er is een schuine gelaagdheid en er zijn tevens micarrijke horizonten. Onmiddellijk ten noorden van het plangebied wordt de tertiaire ondergrond toegeschreven aan het lid van Putte. Dit uit zich in een zwartgrijze, silthoudende klei met veel organisch materiaal.⁴

Figuur 5: Het plangebied aangeduid op de tertiair geologische kaart (© <http://www.geopunt.be/>).

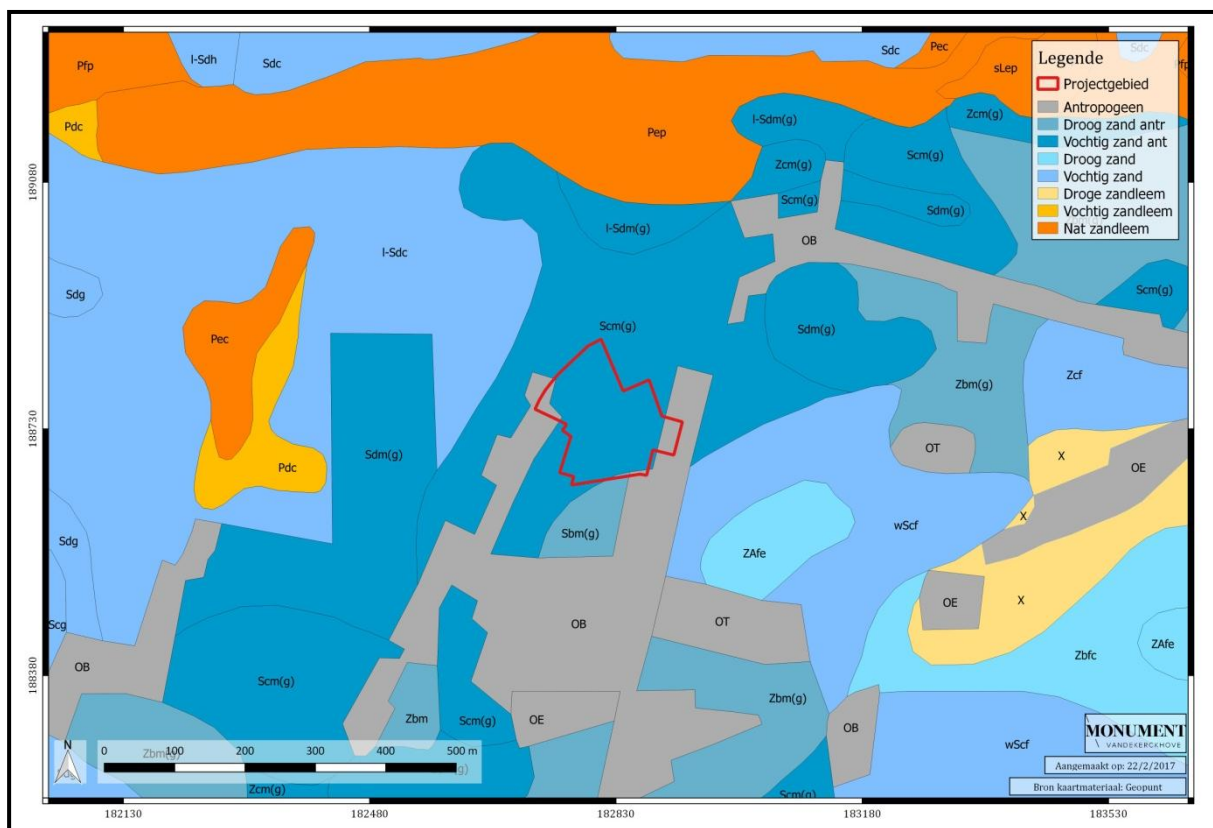
Bodemkundig maakt Aarschot deel uit van de Kempen. De ondergrond bestaat er uit zand (figuur 6). Ter hoogte van het plangebied wordt de bodem omschreven als een matig droge lemige zandbodem met dikke antropogene humus A-horizont oftewel een plaggenbodem (bodemcode Scm).⁵

³ <http://geopunt.be>

⁴ <http://geopunt.be>

⁵ <http://geopunt.be>

Figuur 6: Het plangebied aangeduid op de bodemkaart (© <http://www.geopunt.be/>).

4. HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

4.1. Aarschot

4.1.1. Historische informatie⁶

Aarschot ontstond op de Weerdedonk, een rivierduin ten oosten van het huidige centrum. Het was de plek waar de Aarschotse graven in de 12de eeuw een waterburcht bouwden (burcht Schoonhoven). Tijdens hun bestuursperiode ontstond een nederzetting achter een Demermeander, die beschut lag tegen overstromingen. Er was bovendien voldoende ruimte en de rivier kon dienst doen om koopwaar te vervoeren. Deze nederzetting groeide uit de stad Aarschot, die in 1194 haar stadsrechten kreeg en zo één van de oudste titeldragende steden van Brabant is.

Een eerste omwalling bestond uit een aarden wal en gracht aan de zuidwestkant, de andere zijde werd beschermd door de Demer. Binnen de nederzetting werd in de 12de eeuw een romaanse kerk opgericht, de voorloper van de huidige Onze-Lieve-Vrouwkerk. Aarschot werd een belangrijk handelscentrum voor graan, wijn en de weefindustrie met de Demer als belangrijkste verkeersader. De Demer werd al vroeg gekanaliseerd om de scheepvaart zo optimaal mogelijk te laten verlopen. De stad kende een grote bloei en bevolkingsaangroei in de tweede helft van de 13de eeuw. Dit leidde tot de uitbreiding van de stadswallen. De kerk groeide uit tot een belangrijk bedevaartsoord en aan de Grote Markt werd een stadshuis opgetrokken. Een eeuw later werden de stadswallen opnieuw uitgebreid, waarbij een groot deel ten noorden van de Demer ook binnen de stadskern kwam te liggen.

De 15de eeuw bracht economisch verval voor de stad. Daarbovenop werd ze in 1489 in puin gelegd en geplunderd en een jaar later zou de pest twee derde van de bevolking het leven kosten. Na een korte periode van herstel had de stad te lijden onder de *Kwaede Tijd* op het einde van de 16de eeuw. Dit is de benaming van de combinatie van verschillende pestepidemieën en de oorlog tussen Willem van Oranje en de Spaanse koning. In 1578 liep dit uit op een totale plundering van de stad. De 17de eeuw werd gekenmerkt door een korte bloei, waarbij een aantal belangrijke gebouwen terug gerestaureerd werd. Tijdens de Brabantse omwenteling in 1789 had de stad echter opnieuw zwaar te lijden onder de inkwartiering van Oostenrijkse troepen. Aarschot

---

⁶ Tekst opgesteld basis van <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120439>, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/140036> en VAN RANSBEECK 2017.

misliep in deze periode de industriële ontwikkeling en kende pas terug een bloeiperiode toen er in de 19de eeuw een spoorwegenknooppunt uitgebouwd werd.

Tijdens beide Wereldoorlogen kwam de stad opnieuw in een spiraal van geweld terecht. In WOI werden grote delen van de stad platgebrand: 416 woningen werden platgebrand en ook het stadsarchief ging verloren. Tijdens WOII verwoestten talrijke bombardementen grote delen van de stad.⁷

4.1.2. Archeologische informatie⁸

De archeologische informatie voor Aarschot is grotendeels gebaseerd op de gegevens die werden aangetroffen op de CAI (de Centrale Archeologische Inventaris). Zo blijkt dat in het historisch centrum van de stad nauwelijks archeologische gegevens verzameld zijn tijdens de afgelopen decennia. Aldus is archeologische informatie er schaars.

Uit de pre-middeleeuwse periode werden in de historische stadskern van Aarschot amper archeologische sporen aangetroffen. Tijdens graafwerken aan de Martelarenstraat, vlakbij de Grote Markt, zouden in 1953 twee ijzertijdurnen zijn bovengehaald (CAI-locatie 3019), maar de informatie hierover is onzeker.

Alhoewel de stad haar oorsprong kent in de Karolingische periode op de Weerdedonk, zijn er binnen de stadskern geen sporen uit deze periode aangetroffen. De CAI vermeldt vooral middeleeuwse elementen voor de Aarschotse binnenstad en slechts weinig archeologische onderzoeken. Net ten zuiden van het projectgebied bevindt zich de Onze-Lieve-Vrouwkerk (CAI-locatie 293). In deze gotische kerk werden in 1912, 2002 en 2003 restanten van de romaanse voorganger aangetroffen. In 2002 werden ook fragmenten van een pre-romaans kerkgebouw gevonden. Ten oosten van het projectgebied bevindt zich het huidige stadspark: dit ontstond in 1920 door de samenvoeging van het voormalige Kapucijnenklooster (1686) en het 'drossaerde', het 15de-eeuwse kasteel van de heren van Aarschot.⁹ Het kasteel was een residentie omgeven door een slotgracht en met kapel, stallen en residentiële vleugel. De grondvesten van de kapel werden blootgelegd in 1942 (CAI-locatie 3020). De nog rechtopstaande gebouwen werden vernietigd bij bombardementen in WOII. Ten westen van het projectgebied bevindt zich

---

⁷ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Historische stadskern van Aarschot, Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140036> (geraadpleegd op 20 januari 2017).

⁸ Gebaseerd op de Centraal Archeologische inventaris (CAI) en VAN RANSBEECK 2017.

⁹ ANTSCAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Stadspark, Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134406> (geraadpleegd op 23 januari 2017).

het voormalig Begijnhof (CAI-locatie 2307). Aan de Grote Markt verwijzen CAI-locaties 163614 en 163596 naar het verdwenen stadhuis en de Sint-Rochustoren, het enige restant van de voormalige lakenhalle. Op de Grote Markt werden enkele kleine archeologische onderzoeken uitgevoerd. Er werd een 16de-eeuwse waterput aangetroffen onder een 18de-eeuwse massieve waterpomp (CAI-locatie 152792). Een archeologische prospectie in 2010 leverde een laatmiddeleeuwse kuil en muur (CAI-locatie 151331) op, alsook een gracht (CAI-locatie 151332). De verwerking van een prospectie met ingreep in de bodem aan de Th. De Beckerstraat is nog volop bezig: de voorlopige resultaten zijn vooral 19de- en 20ste-eeuwse sporen: muurconstructies, funderingen en puinlagen.¹⁰

Rond de historische stadskern zijn eveneens weinig archeologische onderzoeken uitgevoerd. Er kan vooral verwezen worden naar enkele losse vondsten die verspreid in de omgeving werden gevonden. Het gaat vaak om silexartefacten die tijdens veldprospecties aan het licht kwamen. Het valt op dat al deze prospecties plaatsvonden ten oosten, zuiden en westen van de stad (CAI-locaties 198-205, 234-236, 529-537, 945, 958, 1346, 1770, 3017, 158222, 158224, 158227 en 207983). Richting het plangebied konden geen vondstlocaties worden geregistreerd. Voor de Romeinse periode kan richting het westen van de stadskern worden gekeken. In deelgemeente Gelrode werd (op de Eikenberg; CAI-locatie 1908) een concentratie Romeins aardewerk aangetroffen. Er is tevens sprake van wat aardewerk uit de metaaltijden, maar dit is mogelijk toe te schrijven aan handgevormd aardewerk dat in de Romeinse periode nog geproduceerd bleef worden. Verder is te verwijzen naar een aardgasleiding die werd aangelegd ten zuiden van de stadskern van Aarschot. Binnen de gemeente leverde dit echter enkel individuele vol-, laat- of postmiddeleeuwse aardewerkconcentraties op (CAI-locaties 158690-158692). In de stadsrand (ten zuidoosten van de stadskern) is de primitieve parochie van Weerde beschermd als archeologische zone. Het is een strook tussen twee getuigenheuvels in de Demervallei, opgebouwd bovenop een rivierduin. De parochie is waarschijnlijk ontstaan tijdens de Karolingische periode vanuit het Bisdom Luik. In de loop van de late middeleeuwen werden verschillende gebouwen gesloopt (o.a. de kerk en pastorie). Tegenwoordig is het grootste deel van dit terrein onbebouwd, waardoor een goede bewaring verondersteld kan worden.¹¹

---

¹⁰ Met dank aan Marc Brion en Aron bvba voor de informatie.

¹¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/301318>, DEGRYSE 2009: pp. 29-30 en CAI-locatie 160050.

4.2. Ourodenberg

4.2.1. Historische informatie

Voor het plangebied en bij uitbreiding het gehucht Ourodenberg zijn nauwelijks historische bronnen gevonden. Er kan enkel verwezen worden naar de inventaris van het onroerend erfgoed waaruit blijkt dat tijdens WOI een slag plaatsvond bij Ourodenberg. Onder meer de zuidelijker gelegen Witte Molen ging toen in de vlammen op, maar werd later opnieuw opgebouwd. Op het terrein zelf was tijdens een groot deel van de 20ste eeuw een voetbalterrein ingericht.¹² Dit veld was in gebruik door de voetbalvereniging Ourodenberg Sport. Toen de ploeg in 1983 fuseerde met Aarschot Sport (*KV Ourodenberg Aarschot*) werd het terrein verlaten. De tribunes raakten de afgelopen decennia overgroeid, maar bleven wel deels behouden (zie verder bij de archeologische resultaten).

Verder zijn voor dit hoofdstuk verschillende historische kaarten geconsulteerd. De oudste is de Ferrariskaart (1771-1778; zie figuur 7). Hierop wordt het plangebied afgebeeld als akkers, gelegen langs de (Oude) Mechelsebaan (westen). Ten zuiden van het plangebied is een hoeve zichtbaar. Iets verder westwaarts is een boscomplex weergegeven. Dit wordt benoemd als het *Graevenbosch*. Tussen de stadskern van Aarschot en het plangebied is nauwelijks bewoning aanwezig. Van een voorloper van het gehucht Ourodenberg is dus nog geen sprake. Op de latere Atlas der Buurtwegen (1841; zie figuur 8) lijkt de situatie nauwelijks gewijzigd. Alleen wordt de omgeving van het plangebied omschreven als *Rhodeberg*. Op de Vandermaelen- en de Poppkaart (respectievelijk 1846-1854 en 1842-1879; zie figuren 9 en 10) is voor het eerst de Herseltsesteenweg afgebeeld. Ten oosten van deze steenweg is op de Vandermaelenkaart het reliëf (heuveltoppen) geaccentueerd en wordt deze zone omschreven als de *Rood Huys Berg* (als onderdeel van de *Rhodeberg*). Een gebouw wordt er aangeduid als het *Rood Huys*. Het plangebied lijkt op beide kaarten grotendeels onbebouwd. Onmiddellijk ten zuidwesten ervan is een gebouw weergegeven dat gelinkt kan worden aan de huidige bewoning op deze plek. Ten noordwesten is eveneens een gebouw afgebeeld dat zich mogelijk onder de huidige parking bevindt.

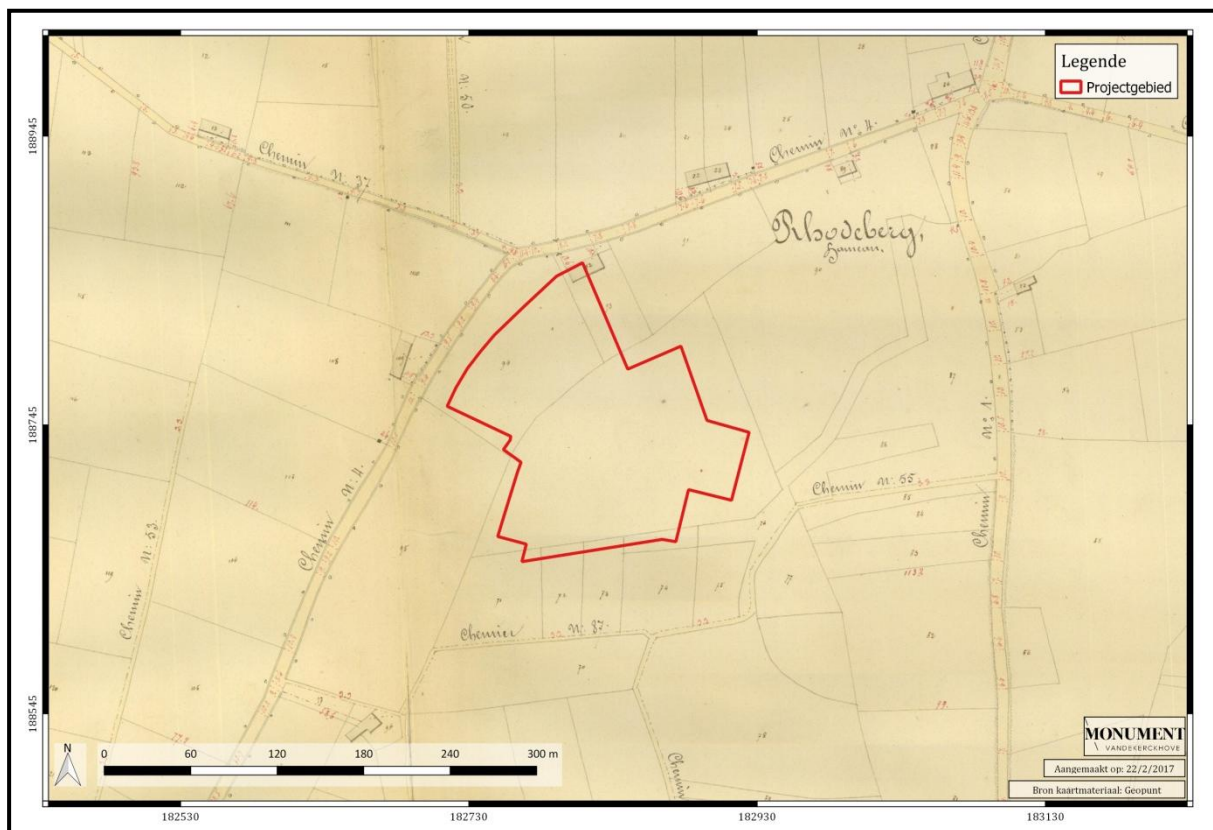
---

¹² Persoonlijke communicatie met een buurtbewoner.

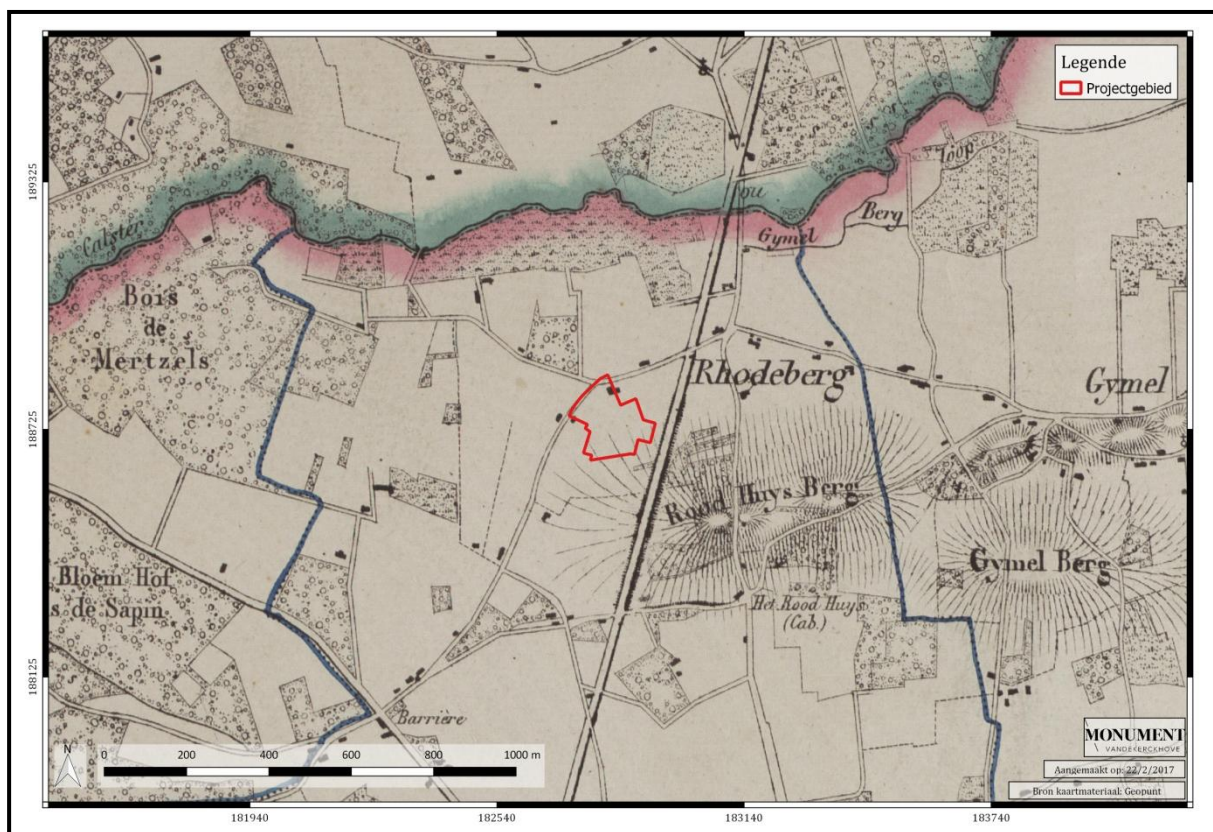

Figuur 7: Het plangebied en de omgeving op de Ferrariskaart (© <http://www.geopunt.be/>).

Figuur 8: Aanduiding van het plangebied op de Atlas der Buurtwegen (© <http://www.geopunt.be/>).

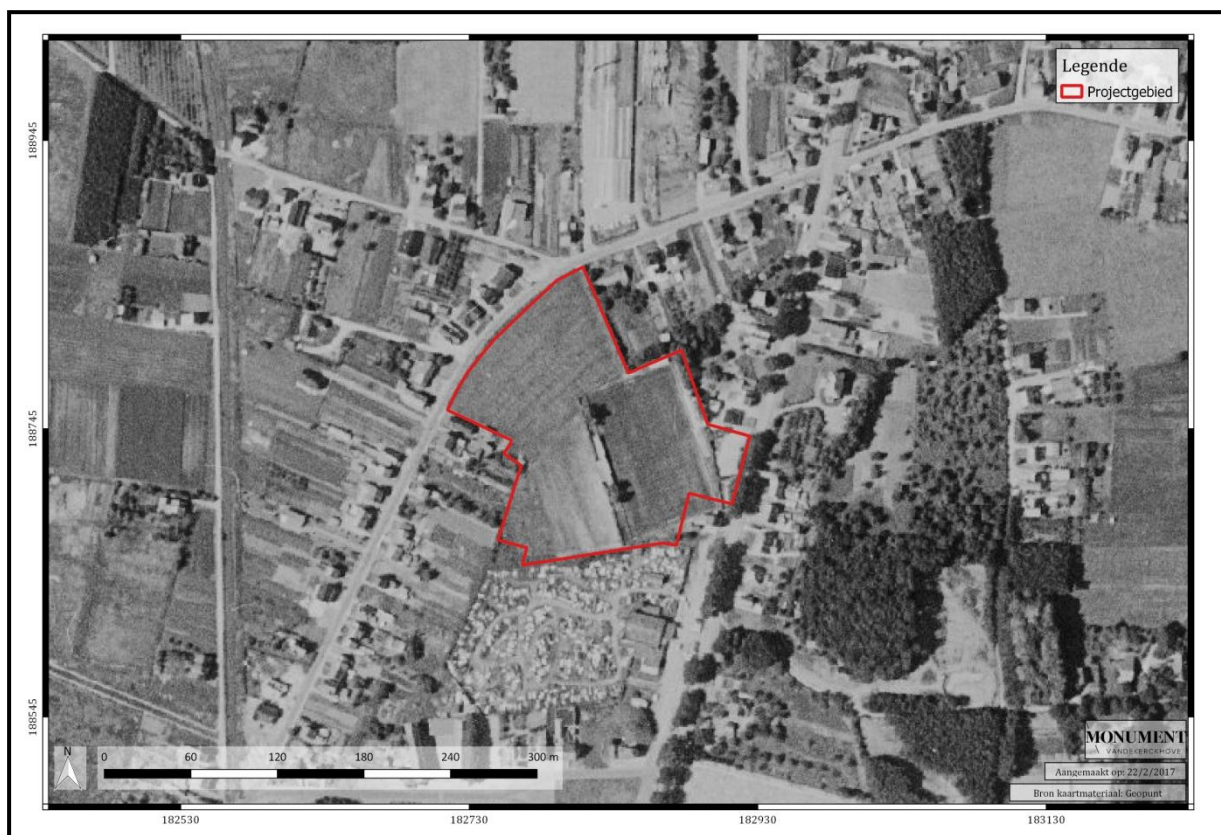
Figuur 9: Aanduiding van het plangebied op de Vandermaelenkaart (© <http://www.geopunt.be/>).

Figuur 10: Aanduiding van het plangebied op de Poppkaart (© <http://www.geopunt.be/>).

Voor latere gegevens zijn enkele luchtfoto's bekeken. Op de 20ste-eeuwse luchtfoto's is relatief weinig evolutie te zien. De situatie op een luchtopname uit 1971 (zie figuur 11) toont het plangebied als een door akkers en grasvelden ingenomen terrein. In het oosten is een voetbalveld ingericht. Opnamen uit 2000-2003 (zie figuur 12) en 2016 (zie figuur 13) geven aan dat het voetbalveld in onbruik is geraakt. Aan de randen ontstaat een omvangrijker wordende houtkant. Op deze beelden is eveneens een parking ontwikkeld in het noorden van het plangebied. De rest van het terrein is nog steeds akker- en grasland. In de onmiddellijke omgeving valt op dat de bebouwing doorheen de tijd denser is geworden.

Figuur 11: Een luchtfoto uit 1971 (© <http://www.geopunt.be/>).

Figuur 12: Een luchtfoto uit 2000-2003 (© <http://www.geopunt.be/>).

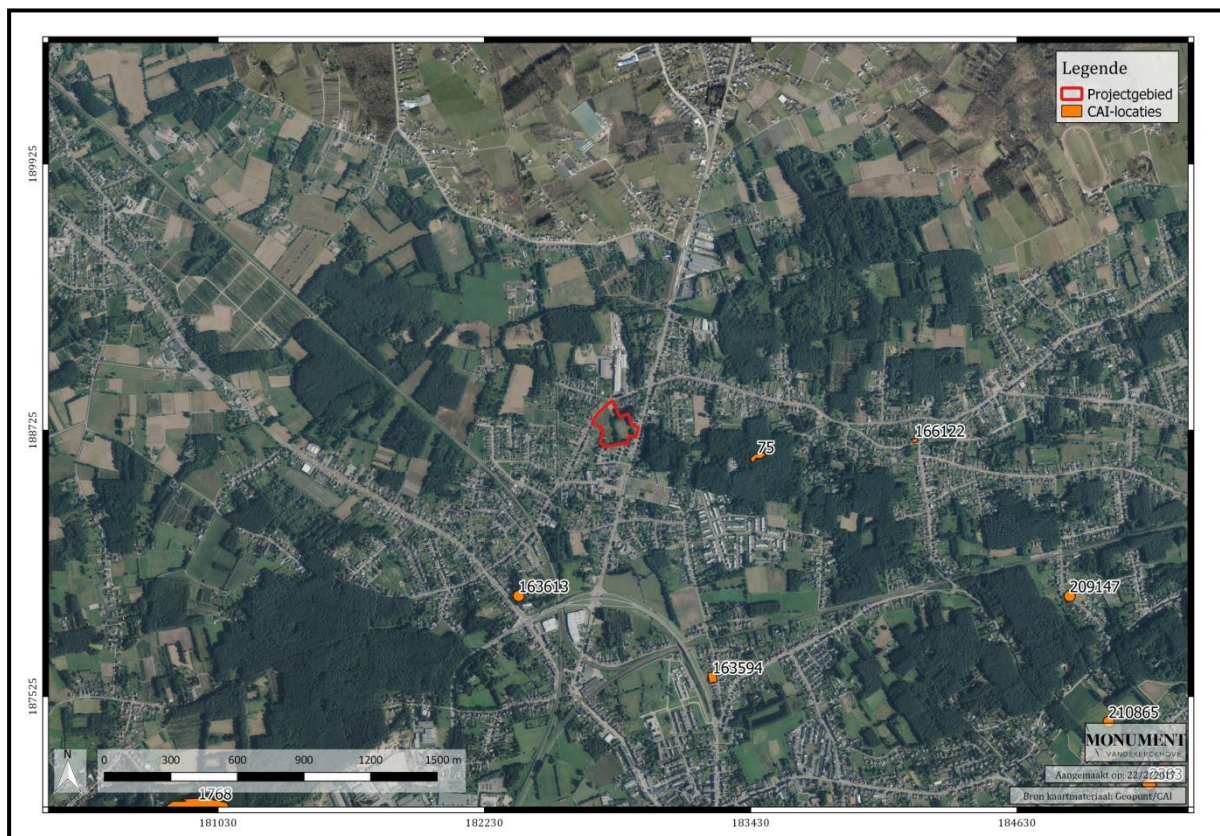

Figuur 13: Een luchtfoto uit 2016 (© <http://www.geopunt.be/>).

4.2.2. Archeologische informatie

Archeologische gegevens van het plangebied waren voor aanvang van de archeologische prospectie niet bekend. Wel kan verwezen worden naar een opgraving uit 1951 waarbij op de oostelijker gelegen Gijmelberg een relatief groot urnengravelveld uit de vroege ijzertijd werd bloot gelegd (CAI-locatie 75; zie figuur 14).¹³ Deze site bevindt zich op de grens van Aarschot met deelgemeente Langdorp (ca. 1km ten oosten van het plangebied, op een 38m hoge oost-west georiënteerde zandrug). De graven kwamen aan het licht tijdens zandwinning. In totaal worden een vijftigtal graven verondersteld. Hiervan zijn er volgens het opgravingsverslag 23 onderzocht, van 5 andere werden sporen gevonden, van 6 andere graven is een eerder ontdekte urne bekend en een twintigtal werden tijdens zandwinning vernield. Er wordt gemeld dat enkele graven, naast de urne, voorzien waren van een bijpotje. Het vondstmateriaal zou tegenwoordig opgedeeld zijn tussen de afdeling archeologie van de KU Leuven en het Stedelijk Museum van Aarschot.

Figuur 14: Het plangebied geprojecteerd op het geoportaal van de CAI (© CAI).

¹³ MERTENS 1951.

5. ONDERZOEKSMETHODE

5.1. Algemeen

In het kader van de aanleg van een verkaveling werd op 15 en 16 februari 2017 een archeologisch prospectieonderzoek uitgevoerd door archeologen van Monument Vandekerckhove nv. Dit gebeurde door middel van het uitgraven van verschillende proefsleuven op het terrein tussen de Oude Mechelsebaan en de Herseltsesteenweg. Het doel van deze prospectie betreft een evaluatie van het plangebied, waarbij de bewaring van de bodem en archeologische resten geregistreerd en gewaardeerd worden.

5.1.1. Vraagstelling

Het archeologisch onderzoek is verricht volgens de Bijzondere Voorwaarden, opgesteld door Onroerend Erfgoed. Hierbij zijn de volgende onderzoeksvragen in acht genomen:¹⁴

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
- Zijn er tekenen van erosie?
- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
- Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?
- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
- Zijn er sporen aanwezig die gelinkt kunnen worden aan WOI?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettings, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?
- Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologisch vindplaatsen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?

---

¹⁴ *Bijzondere Voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Aarschot, Herseltsesteenweg.*

- Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud *in situ*)?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet *in situ* bewaard kunnen blijven:
  1. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
  2. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

5.1.2. Randvoorwaarden

Voorafgaand aan de opgraving werden door het Agentschap Onroerend Erfgoed bijzondere voorwaarden opgemaakt.¹⁵ Deze bevatten de richtlijnen bij het uitvoeren van de prospectie. In onderling overleg met de opdrachtgever en het Agentschap Onroerend Erfgoed werden verdere praktische zaken geregeld. Dit ging onder meer over de startdatum en de uitwerking van het sleuvenplan, waarbij gevraagd werd of de sleuven zoveel mogelijk de op te richten woningen konden vermijden.

---

¹⁵ *Bijzondere Voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Aarschot, Herseltsesteenweg.*

5.2. Beschrijving

5.2.1. Voorbereiding

De nodige afspraken betreffende deze opdracht, waaronder de planning en praktische afspraken, zijn in onderling overleg met de opdrachtgever en onroerend erfgoed gemaakt. Voorafgaand aan de opgraving werd een ontwerp gemaakt van een sleuvenplan. Hierop werd voorzien dat er voldoende sleuven konden worden aangelegd en dat de op te richten woningen hierbij zoveel mogelijk werden ontzien.

5.2.2. Veldwerk

Het veldwerk ging van start op 15 februari 2017 en werd een dag later afgerond. Bij aanvang van de werken werden de sleuven uitgezet door middel van jalons. Er werd gestart op het oostelijke deel van het terrein en zo werd geleidelijk opgeschoven richting het westen. In totaal werden 13 sleuven uitgegraven (zie figuur 15).

Figuur 15: Sleuvenplan van de prospectie te Aarschot – Herseltsesteenweg op de kadasterkaart (© <http://www.geopunt.be/>).

De sleuven hadden een breedte van ca. 4m. Enkele weken hiervan af omwille van hun positie op het terrein. Dit geldt voor sleuf 9 die zich op de rand van de Oude Mechelsebaan bevond (zie figuur 16). Daar was de grond tot vlak boven de onverstoorde bodem sterk omgewoeld, werden onder meer grintconcentraties aangetroffen en bestond de kans op leidingen. De sleuven werden verspreid uitgezet zodat een representatief beeld kon worden verkregen van eventuele archeologische sites. Op twee plaatsen werden kleine kijkvensters uitgegraven om een ruimer beeld te krijgen van het archeologische niveau.

Figuur 16: Zicht op sleuf 9 tegen de Oude Mechelsebaan.

Sleufnummer	oppervlakte
1	22m ² + 27m ² (49m ²)
2	463m ²
3	164m ²
4	119m ² + 155m ² (274m ²)
5*	38m ² + 190m ² (228m ²)
6*	216m ²
7	115m ²
8	92m ²
9	121m ²
10	161m ²
11	123m ²
12	68m ²
13	129m ²
Totaal	2203m²

*inclusief kijkvenster

Het uitgegraven gebeurde door een rupskraan met een graafbak van 1,50m breed. Minstens één archeoloog volgde de kraan op en zorgde dat verdiept werd tot op het archeologische vlak. Waar nodig werd het vlak manueel proper gelegd. In totaal is een oppervlakte van 2203m² verdiept tot het archeologische niveau. Een klein deel van het terrein (noorden) was verhard en in gebruik als parking. Aansluitend hierbij was een grote hoeveelheid verhakselde vegetatie opgeslagen (afkomstig van de houtkanten op het terrein). Daardoor kon een deel van het terrein niet worden onderzocht (ca. 1000m²). Verder waren op het terrein nog schuttingen aanwezig (in verband te brengen met het vroegere voetbalterrein) waardoor verschillende sleuven, anders dan gepland, onderbroken werden. Zo werd van het totale terrein (2,4ha) 9,1% blootgelegd. Wanneer de berekening wordt gemaakt op basis van het beschikbare terrein, werd ruim 10% verdiept tot op het archeologische niveau.

De aangetroffen sporen werden zorgvuldig opgeschaafd, van een spoornummer voorzien en samen met een fotobord, noordpijl en schaallat gefotografeerd. Op dit bord was de projectcode (AAHE17: Aarschot – Herseltsesteenweg 2017) weergegeven samen met het vergunnings- en het spoornummer. Tevens werden de individuele sporen aan de hand van de online database van een beschrijving voorzien. Eens de sporen geregistreerd waren, werden ze ingemeten met het GPS-toestel. Ook de sleufwanden zijn ingemeten. Er werden hoogtes genomen, zowel op het archeologische vlak, als op het maaiveld. In elke sleuf werd een bodemprofiel opgekuist, dewelke hetzelfde nummer als de sleuf kreeg. Deze profielen waren er op gericht de bodemopbouw te leren kennen.

Voor het verkrijgen van een goed overzicht werden deze lokaal verdiept in de onverstoorde bodem, met andere woorden tot onder het archeologische niveau. Eens proper gemaakt werden de profielen gefotografeerd met bijvoeging van een fotobord (met daarop het profielnummer), noordpijl en schaallat.

De vondsten die tijdens het project werden ingezameld werden voorzien van een vondstkaartje. Deze vondsten waren zowel afkomstig uit sporen, als uit boven het archeologisch vlak liggende (ophogings)lagen. Nadat de sleuven volledig waren geregistreerd, zijn ze opnieuw gedicht en werd het terrein zo goed als mogelijk in de oorspronkelijke toestand hersteld.

Figuur 17: Beeld van het terrein voor aanvang van de archeologische prospectie (oostelijk deel).

5.2.3. Verwerking en rapportage

Na het veldwerk werd gestart met de verwerking en rapportage van alle verzamelde informatie. De foto's werden opgeladen en benoemd in de database (www.monarcheo.be). De vondsten werden gereinigd, gedetermineerd en sommige gefotografeerd. Het opmetingsplan werd verwerkt tot afbeeldingen met de programma's AutoCAD en Adobe Illustrator. Tenslotte werd het rapport geschreven.

6. RESULTATEN

Voor de situering van de sleuven, de sporen en de wandprofielen wordt verwezen naar het sporenplan dat achteraan in dit rapport opgenomen is als bijlage 2.

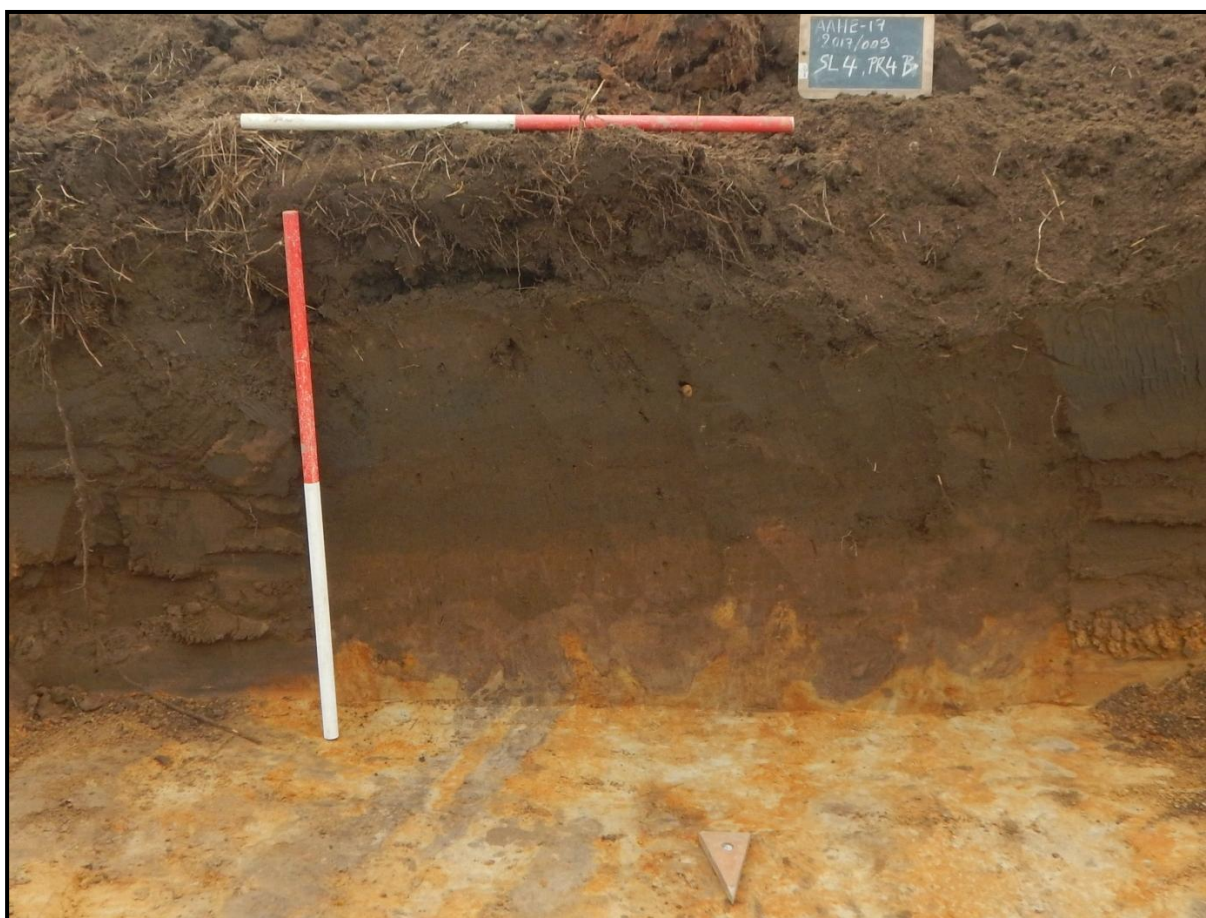
6.1. Stratigrafie

Verspreid over het terrein werden 15 profielen opgekuist. Deze zijn verdeeld over alle sleuven. In sleuf 4 werden drie profielen proper gemaakt. Bijna over het volledige plangebied kon een intacte bodemopbouw worden vastgesteld. Verschillende sleuven toonden een vrij dikke ploeglaag (teelaarde, A-horizont). Daaronder was vaak een restant van een plaggenbodem (antropogene humus A-horizont) zichtbaar die plaatselijk vrij dun was. Beide onderdelen van de A-horizont konden goed onderscheiden worden. De bovenzijde van de teelaarde was goed doorworteld en had net als de minder doorwortelde teelaarde een bruinigrijze tot grijze kleur. Het restant van de plaggenbodem was bleker en had een roestig bruine kleur. Daaronder tekenden zich de B- en C-horizont af. Eén profiel (profiel 4B; zie figuur 18) toonde onder het restant van de plaggenbodem oude ploegsporen.

Profiel 2, in het noordoosten van de site was het enige waarin nog een restant van een podzolbodem kon worden gezien (figuur 19). Richting het noordoosten bleek een groot deel van de bodemopbouw verploegd en dus niet meer bewaard (homogene donkergrijze A-horizont) tot op het onverstoorte niveau. In het westelijke deel van de site viel een plaatselijk sterke verstoring op van de bodemopbouw. Zeker langs de Oude Mechelsebaan waren de bovenste lagen sterk verrommeld tot in de B- of C-horizont. Dit komt de bewaring van eventuele archeologische sporen niet ten goede.

Het maaiveld van het plangebied helt af van het zuidoosten (+19,03m TAW) richting het westen (+15,45m TAW). Ook het archeologische niveau toont een vergelijkbaar niveauverschil (+18,06m TAW versus +14,65m TAW). Dit archeologische niveau werd meestal aangetroffen op ruim 50cm onder het maaiveld.

Figuur 18: Profiel 4B toont een restant van een plaggenbodem met daaronder oude ploegsporen.

Figuur 19: Profiel 2 bevat een restant van een podzolbodem.

6.2. Beschrijving van de aangetroffen sporen

Over het volledige terrein werden op het archeologisch vlak slechts 14 grondsporen aangeduid. De oudste sporen die werden aangetroffen dateren uit de late middeleeuwen of de postmiddeleeuwse periode. Deze kunnen worden opgedeeld in verschillende greppels, één gracht, één paalspoor en één kuil.

In sleuf 3 werden twee parallelle noordnoordwest-zuidzuidoost georiënteerde greppels aangetroffen (S1 en S2; zie figuur 20). De onderlinge afstand van deze greppels bedroeg bijna 1m. Tijdens het couperen bleek het te gaan om erg ondiepe sporen.

Centraal op het terrein werden enkele greppels en een gracht op korte afstand van elkaar gevonden (sleuf 4; zie figuur 21). De smalle greppel S6 (met zuidoost-noordwest oriëntatie) sluit haaks aan op greppel S7. Parallel met de greppel ligt de bredere gracht S8. Beiden hebben een noordoost-zuidwest oriëntatie en konden in twee zuidelijkere sleuven verder worden geregistreerd (sleuven 5 en 6).

Ook in sleuf 9 werd een smalle greppel geregistreerd (S14). Deze was eveneens noordoost-zuidwest georiënteerd.

Figuur 20: Parallelle greppels in sleuf 3 (S1 en S2).

Figuur 21: Een gracht en twee greppels in sleuf 4.

In sleuf 5 werden een paalspoor en een kuil aangetroffen. Het paalspoor (S9; zie figuren 22 en 23) was slechts 9cm diep. Het leek te bestaan uit een restant van een kern met aansluitend een ruime insteek. Rond deze mogelijke kern werd een roestige band vastgesteld waarin een groot aantal nagels zaten. Rond dit spoor werd een klein kijkvenster uitgegraven om na te gaan of er nog paalsporen aanwezig waren. Dit bleek niet het geval. In dezelfde sleuf kwam ook een kuiltje aan het licht (S11; zie figuur 24).

Figuur 22: Paalspoor S9 gezien in vlak.

Figuur 23: Paalspoor S9 na het couperen.

Figuur 24: De gecoupeerde kuil S11.

7. VONDSTEN

7.1. Metaaltijden

De opgraving leverde geen sporen op uit de metaaltijden. Vondstmateriaal uit deze periode kwam wel aan het licht. Het bevond zich steeds in de bovenliggende teelaarde of in de overgang van de B- naar de C-horizont. Het gaat om verschillende fragmenten handgevormd aardewerk die vooral centraal binnen het plangebied en in mindere mate in het zuiden ervan werden ingezameld (zie figuren 25 en 26). Met uitzondering van één randfragment betreft het steeds wandfragmenten. Geen enkele scherf is versierd. De scherven zijn ruwwandig of geëffend. Als verschraling is *chamotte* gebruikt. In sleuf 4 werden 2 scherven aangetroffen, in sleuf 5 (ten westen van profiel 5) zijn 8 scherven ingezameld, in sleuf 7 2 scherven en in sleuf 8 1 scherf. Op basis van de dikte en de kwaliteit van het baksel kan geoordeeld worden dat het aardewerk vermoedelijk uit de ijzertijd stamt.

Figuur 25: Aanduiding van de zone waarbinnen handgevormd aardewerk werd aangetroffen (gebogen rode lijn).

Figuur 26: Afbeelding van enkele handgevormde scherven uit het vooronderzoek. Links een ruwwandige wandscherf, rechts een geëffend randfragment.

7.2. Postmiddeleeuwse periode

Uit een gracht, enkele greppels en een kuiltje werden verschillende kleine scherfjes ingezameld die in de postmiddeleeuwse periode gedateerd kunnen worden. Uit greppel S1 werd een kleine fragmentje roodgeglazuurd aardewerk gehaald. Een scherfje met lichtbruin baksel en wit glazuur op beide wanden werd gevonden in greppels S8. Hierin werd tevens een roodgeglazuurde scherf gevonden. Uit kuil S9 is een klein scherfje grijs aardewerk gerecupereerd, alsook verschillende ijzeren nagels.

7.3. 20ste eeuw

Uit de 20ste eeuw dateren enkele vondsten die gelinkt kunnen worden aan het voetbalterrein dat in het oosten van het projectgebied ingericht was. Het gaat om enkele oude voetballen en verschillende voetbalschoenen (zie figuur 27) die zich in de toplagen van de bodem bevonden. Deze vondsten werden niet ingezameld.

Figuur 27: Enkele voetbalschoenen en wat restafval.

Ook bovengronds waren nog resten van het voetbalstadion bewaard (zie figuren 28 en 29). Een deel van de betonnen omheining was nog zichtbaar en enkele masten stonden nog overeind. Tijdens het weggraven van de toplagen kwamen verder nog enkele reclamepanelen te voorschijn.

Figuur 28: Resten van het voetbalstadion van Oudenberg Sport.

Figuur 29: Ruïnes van het voetbalstadion.

8. DATERING EN INTERPRETATIE VAN DE VINDPLAATS

De archeologische prospectie door middel van proefsleuven nabij de Herseltsesteenweg te Aarschot heeft nauwelijks archeologische sporen aan het licht gebracht. Er kan verwezen worden naar enkele greppels, een gracht, een kuil en een paalspoor uit de postmiddeleeuwse periode. Tijdens het uitgraven van de proefsleuven is een kleine hoeveelheid handgevormd aardewerk gevonden (centraal en in het zuiden van het plangebied) wat een indicatie lijkt voor activiteit tijdens de metaaltijden (vermoedelijk ijzertijd) op of in de onmiddellijke omgeving van het plangebied. Sporen uit deze periode konden echter niet geregistreerd worden.

Een interpretatie voor de metaaltijdvondsten is door het ontbreken van sporen niet aan te reiken. Het is evenmin duidelijk (o.a. door het ontbreken van een nauwkeurige datering) of er tussen dit aardewerk en het oostelijker gelegen urnengravelveld van de Gijmelberg een link kan bestaan. Zo is het mogelijk dat dit aardewerk afkomstig is van een nederzetting die al dan niet gekoppeld kan worden aan het gravelveld. Het is evenmin uit te sluiten dat het aardewerk van een plaatselijk gravelveld afkomstig is of dat zand (uit de zandgroeve op de Gijmelberg) met daartussen wat aardewerk naar het plangebied is gebracht.

De sporen uit de postmiddeleeuwse bewoning zijn te interpreteren als *off-site* fenomenen. Greppels en grachten bevonden zich verspreid doorheen het cultuurlandschap en kunnen een functie als perceelsgrens hebben vervuld en/of in afwatering hebben voorzien. De kuil en het paalspoor uit diezelfde periode zijn waarschijnlijk ook als *off-site* context te interpreteren.

Verspreid over het zuidelijke deel van het terrein werden sporen en vondsten aangetroffen die te linken zijn aan het voetbalstadion dat gedurende een groot deel van de 20ste eeuw de thuishaven was van Ourodenberg Sport. Bij aanvang van het archeologisch onderzoek stonden nog enkele mastpalen en betonnen omheiningen van dit stadion overeind.

De beantwoording van de onderzoeksvragen, opgesteld in de Bijzondere Voorwaarden wordt geformuleerd als volgt:¹⁶

- *Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?*

De bodemopbouw is onderzocht door het uitgraven van 15 bodemprofielen. De opbouw van deze profielen bestond uit een A-, B- en C-horizont. De A-horizont bestond uit de teelaarde, waaronder op verschillende plaatsen een dun restant van een plaggenbodem zichtbaar was (antropogene humus A-horizont). Door de aanwezigheid van deze plaggen zijn mogelijke archeologische sporen doorgaans beter bewaard. In het oosten van het plangebied was de ondergrond grotendeels vergraven en dus niet meer intact.

- *Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?*

Niet van toepassing.

- *Zijn er tekenen van erosie?*

Tekenen van erosie waren tijdens het proefsleuvenonderzoek niet zichtbaar. Toch is hellingerosie niet uitgesloten. Dit zou kunnen verklaren waarom wel vondsten uit de metaaltijden werden aangetroffen, maar archeologische sporen uit deze periode ontbraken. De jongere sporen bleken tijdens het couperen erg ondiep wat een bijkomende aanwijzing kan zijn voor erosie.

- *In hoeverre is de bodemopbouw intact?*

In het oosten van het plangebied was de ondergrond grotendeels vergraven en dus niet meer intact.

- *Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?*

Er kon onder de gehomogeniseerde teelaarde plaatselijk een restant van een plaggenbodem worden waargenomen.

---

¹⁶ *Bijzondere Voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Aarschot, Herseltsesteenweg.*

- *Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.*

Er werd een klein aantal sporen geregistreerd. Deze dateren alle uit de late of postmiddeleeuwse periode. Het gaat om een gracht, enkele greppels, een kuil en een paalspoor. Een duidelijke samenhang tussen deze sporen kon niet worden waargenomen. Vermoedelijk kunnen ze geïnterpreteerd worden als *off-site* fenomenen die deel uitmaken van het cultuurlandschap.

- *Zijn er sporen aanwezig die gelinkt kunnen worden aan WOI?*

Er konden geen sporen uit WOI worden vastgesteld.

- *Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?*

De weinige sporen die werden geregistreerd zijn van antropogene oorsprong.

- *Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?*

De sporen die werden onderzocht waren op het archeologische vlak duidelijk zichtbaar. In coupe bleken de sporen erg ondiep.

- *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*

De sporen die werden aangetroffen maken geen deel uit van een structuur.

- *Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*

De archeologische sporen behoren alle tot de late en/of postmiddeleeuwse periode. Binnen welke tijdspanne deze verschillende sporen werden uitgegraven en in gebruik bleven is niet te achterhalen waardoor een duidelijk antwoord op deze vraag achterwege blijft.

- *Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?*

De sporen worden alle geïnterpreteerd als *off-site* fenomenen. Ze maken deel uit van een uitgestrekt cultuurlandschap, maar niet van een erf. Vermoedelijk kunnen de sporen begrepen worden binnen een agrarisch landschap.

- *Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?*

Er zijn geen indicaties die wijzen op de inrichting van een erf of nederzetting binnen de grenzen van het plangebied. Er zijn enkel aanwijzingen dat het plangebied vanaf de laat- en/of postmiddeleeuwse periode deel uitmaakte van het cultuurlandschap. Indirecte aanwijzingen voor de inrichting van een erf, grafveld, ... gedurende de metaaltijden zijn er wel in de vorm van verschillende scherven handgevormd aardewerk. Door het ontbreken van archeologische sporen uit deze periode binnen de sleuven kunnen geen uitspraken worden gedaan over de aard en ligging van deze site. Het kan gaan om een zone binnen het plangebied (vermoedelijk verdwenen), maar evenmin is uit te sluiten dat deze site op een aanpalend perceel te situeren is of dat het aardewerk zelfs van verder afkomstig is.

- *Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologisch vindplaatsen?*

Er zijn geen gekende archeologische sporen in de buurt die gelinkt kunnen worden met de archeologische sporen die tijdens dit vooronderzoek werden geregistreerd. Een link is mogelijk wel te leggen tussen de verschillende handgevormde scherven en het oostelijker gelegen urnengrafveld op de Gijmelberg. Deze site dateert uit de vroege ijzertijd. Het aardewerk dat tijdens de prospectie werd aangetroffen stamt waarschijnlijk uit de ijzertijd. Zonder archeologische context en zonder nauwkeurige datering is het niet mogelijk om een zekere link te leggen. Toch kunnen een drietal aannemelijke mogelijkheden naar voor worden gebracht:

1. Het losse aardewerk en het grafveld hebben een verschillende datering en kennen bijgevolg geen link.
2. Het losse aardewerk en het grafveld hebben eenzelfde datering en verhouden zich tot elkaar als woonzone en grafveld. Hierbij is het echter evenmin uit te sluiten dat de bewoning van het gekende urnengrafveld zich dichterbij de Gijmelberg bevond.
3. Aangezien het grafveld werd aangetroffen tijdens zandontginning is het niet uit te sluiten dat zand (met daartussen enkele scherven) van op de Gijmelberg is aangevoerd naar het plangebied.

- *Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?*

Er kon geen directe relatie worden waargenomen.

- *Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?*

De site is aangetroffen op de westelijk flank van de Roodhuisberg. Een duidelijk verband tussen deze landschappelijke ligging en de bodem kon echter niet worden waargenomen.

- *Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?*

Niet van toepassing.

- *Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?*

Niet van toepassing.

- *Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?*

Aangezien er nauwelijks archeologische sporen werden geregistreerd is er nauwelijks kans op kennisvermeerdering.

- *Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?*

De verkaveling van het plangebied zou een sterke impact hebben op aanwezig archeologische sporen. Aangezien er echter nauwelijks archeologische resten werden aangetroffen vormt de geplande ontwikkeling geen bedreiging.

- *Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?*

Niet van toepassing.

- *Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:*

1. *Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?*

Niet van toepassing.

2. *Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?*

Niet van toepassing.

- *Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?*

Niet van toepassing.

- *Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?*

Niet van toepassing.

9. AANBEVELINGEN VOOR VERDER ONDERZOEK

Tijdens de prospectie door middel van proefsleuven werden geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van een (uitgebreide) archeologische site. Het aangetroffen handgevormde aardewerk kan een aanwijzing zijn voor een site uit de metaaltijden (ijzertijd) binnen of in de omgeving van het plangebied. Toch kan het vooronderzoek door middel van proefsleuven geen sporen uit deze periode aantonen. Een vervolgonderzoek op de percelen van onderwerp wordt daarom niet geadviseerd.

Bovenstaande aanbeveling heeft geen enkele bindende kracht, maar dient als advies voor het agentschap Onroerend Erfgoed, dat uiteindelijk beslissingsrecht heeft over het vervolgtraject.

10. SYNTHESE

In het kader van de realisatie van een verkaveling nabij de Herseltsesteenweg te Aarschot voerde een team van Monument Vandekerckhove nv op 15 en 16 februari 2017 een archeologische prospectie met ingreep in de bodem uit door middel van proefsleuven. Het doel van deze prospectie betreft een evaluatie van het plangebied, waarbij de bewaring van de bodem en de archeologische resten, die door de geplande bouwwerken zouden verstoord worden, worden geregistreerd en gewaardeerd. Het plangebied met een oppervlakte van ongeveer 2,4ha is onderzocht door middel van 13 sleuven, samen goed voor een oppervlakte van 2203m². Dit komt overeen met een percentage van 9,1% van het totale terrein dat werd verdiept tot op het archeologische niveau, of ruim 10% van de beschikbare oppervlakte.

Tijdens het vooronderzoek werden slechts een handvol sporen aangetroffen die geen aanleiding geven tot het veronderstellen van de aanwezigheid van een uitgebreide archeologische site. Het gaat om laat- of postmiddeleeuwse sporen die geïnterpreteerd zijn als *off-site* fenomenen. Ook werd aardewerk uit de metaaltijden aangetroffen. Sporen uit deze periode konden niet worden vastgesteld.

Aangezien geen archeologische site werd aangetroffen tijdens de prospectie met ingreep in de bodem, wordt geen vervolgonderzoek voorgesteld. Deze aanbeveling heeft geen bindende kracht, maar dient als advies voor de bevoegde overheid, die het beslissingsrecht heeft over het vervolgtraject.

11. LITERATUUR

• Uitgegeven bronnen

- AMERYCKX J.B., VERHEYE W. & VERMEIRE R. 1989, *Bodemkunde. Bodemvorming, bodemeigenschappen, de bodems van België, bodembehoud en -degradatie, bodembeleid en bodempolitiek*, Gent.
- DEGRYSE H. 2009, *Archeologie 2009. Recent archeologisch onderzoek in Vlaams-Brabant*, Leuven.
- MERTENS J. 1951, Een urnengrafveld te Aarschot – Langdorp (Brabant), in: *Archaeologia Belgica* 5.

• Onuitgegeven bronnen

- VAN RANSBEECK L. 2017, *Archeologienota Aarschot – Jan Van Ophemstraat (prov. Vlaams-Brabant). Resultaten bureauonderzoek*, Monument Vandekerckhove 2014/09.
- X. 2016, *Bijzondere Voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Aarschot, Herseltsesteenweg*.

• Internetbronnen

- *Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen*
<http://www.dov.vlaanderen.be>
<http://www.geopunt.be/kaart>
- *Onroerend Erfgoed*
<http://inventaris.onroenderfgoed.be>
<http://cai.onroenderfgoed.be>
- *Gemeente Aarschot*
<http://www.aarschot.be/>

12. BIJLAGEN

- Bijlage 1: Sleuvenplan
- Bijlage 2: Sporenplan
- Digitale drager met dit rapport, de bijlagen, een totaalplan, een plan van de bestaande toestand (aangeleverd door de opdrachtgever) en een fotolijst.

De database met foto's, tekeningen, sporenlijsten en inventarislijsten is te raadplegen via: www.monarcheo.be. Bij vragen hieromtrent, neem contact via info@monument.be.

188845

188745

188645

Legende

- Projectgebied
- Proefsleuven

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Aangemaakt op: 23/2/2017

Bron kaartmateriaal: Geopunt

182685

182785

182885

182985

Proefsleuvenonderzoek Aarschot - Herseltsesteenweg
Vergunningnummer: 2017/009
Bijlage 2: Sporenplan

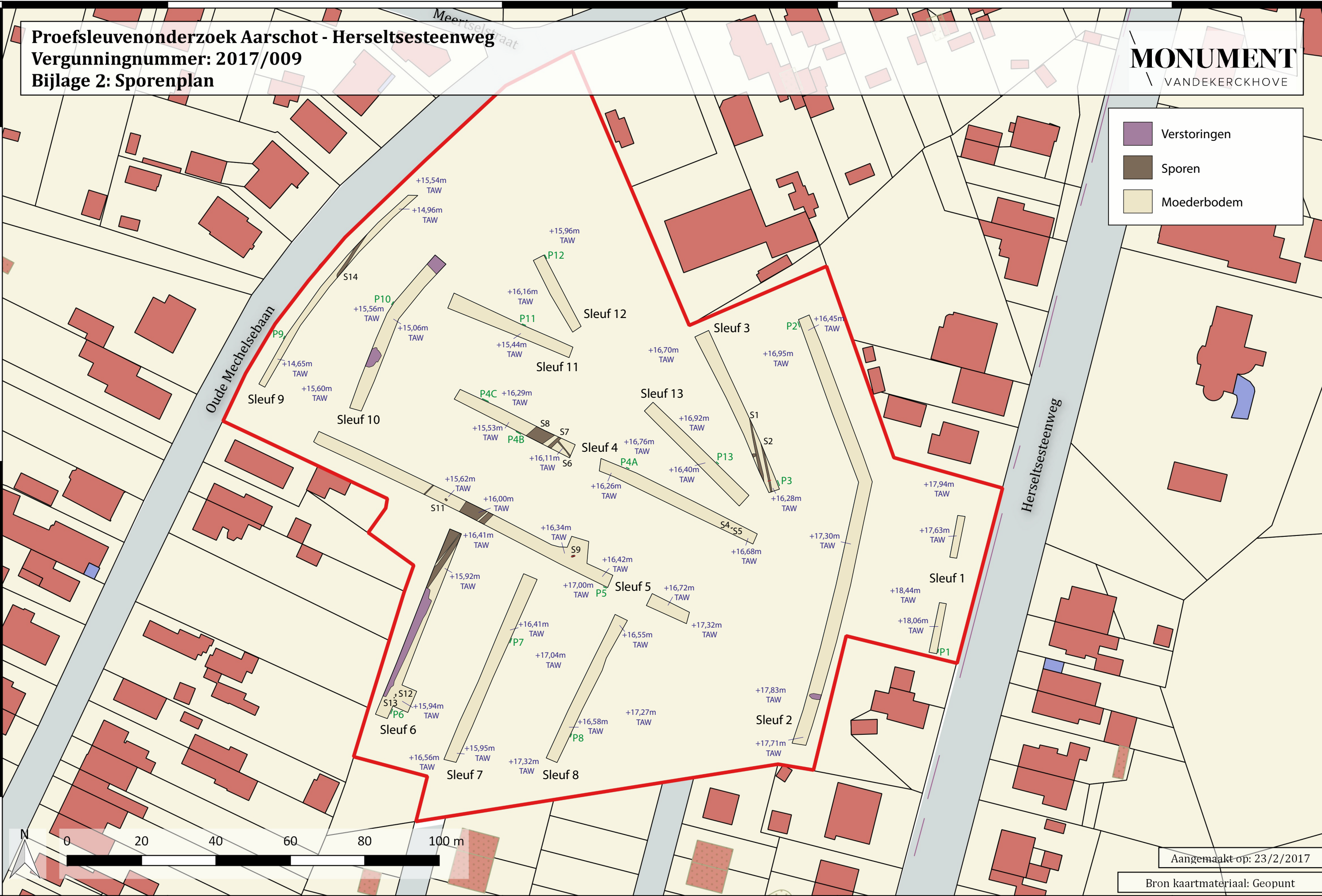
MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

- Verstoringsen
- Sporen
- Moederbodem

188837

188747

188657

Aangemaakt op: 23/2/2017

Bron kaartmateriaal: Geopunt

182700

182790

182880

182970

ARCHEOLOGISCHE PROSPECTIE

Aarschot - Herseltsesteenweg 2017

BIJLAGE FOTOLIJST

Monument
Vandekerckhove N.V.

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER

Auteurs: Mestdagh Bert

Redactie: Tina Bruyninckx

DSCN4051.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: /
Sfeer 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN4048.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / -
Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /13//1

DSCN4045.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / -
Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /13//1

DSCN4044.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / -
Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /13//1

DSCN4040.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: /
Profiel 13 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN4038.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / -
Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /12//1

DSCN4033.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 12 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN4025.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /11//1

DSCN4023.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /11//1

DSCN4021.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /11//1

DSCN4016.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 11 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN4013.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 11 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN4011.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /10//1

DSCN4009.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /10//1

DSCN4008.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /10//1

DSCN4006.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /10//1

DSCN4003.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /10//1

DSCN4002.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /10//1

DSCN3997.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 10 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3995.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 10 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3991.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 10 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3990.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / -
Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /10//1

DSCN3985.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 9 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3980.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / -
Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /9//1

DSCN3979.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /9//1

DSCN3978.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /9//1

DSCN3974.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /9//1

DSCN3972.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /9//1

DSCN3970.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /9//1

DSCN3969.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /9//1

DSCN3968.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /9//1

DSCN3965.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 8 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3962.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /8//1

DSCN3961.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /8//1

DSCN3958.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /8//1

DSCN3954.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /7//1

DSCN3949.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /7//1

DSCN3944.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 7 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3943.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 7 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3936.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /6//1

DSCN3931.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /6//1

DSCN3930.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /6//1

DSCN3926.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /6//1

DSCN3921.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /6//1

DSCN3918.JPG - Spoornummer(s): 12, 13 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3916.JPG - Spoornummer(s): 12, 13 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3912.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3909.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /6//1

DSCN3908.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /6//1

DSCN3905.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /6//1

DSCN3902.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /6//1

DSCN3901.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /6//1

DSCN3899.JPG - Spoornummer(s): 11 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3894.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /5//1

DSCN3891.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /5//1

DSCN3887.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /5//1

DSCN3885.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /4//1

DSCN3882.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /4//1

DSCN3880.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /5//1

DSCN3877.JPG - Spoornummer(s): 11 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3874.JPG - Spoornummer(s): 11 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3871.JPG - Spoornummer(s): 9 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3864.JPG - Spoornummer(s): 9 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3862.JPG - Spoornummer(s): 9 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3860.JPG - Spoornummer(s): 9 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3858.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Profiel 5 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3854.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
 Profiel 5 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3849.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
 Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3846.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
 Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3841.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
 Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3840.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
 Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3839.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
 Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3837.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3826.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /4//1

DSCN3822.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /4//1

DSCN3818.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /4//1

DSCN3815.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /5//1

DSCN3814.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /5//1

DSCN3813.JPG - Spoornummer(s): 4, 5 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: /
- Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3812.JPG - Spoornummer(s): 4, 5 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: /
- Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3809.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3808.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3807.JPG - Spoornummer(s): 2 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / -
Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3798.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 3 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3790.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//1

DSCN3789.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//1

DSCN3787.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//1

DSCN3785.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//1

DSCN3783.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Sfeer 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3780.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 2 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3778.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 2 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3777.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 2 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3771.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / -
Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

DSCN3766.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / -
Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

DSCN3763.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / -
Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

DSCN3759.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / -
Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

DSCN3754.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

DSCN3746.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

DSCN3744.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

DSCN3742.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

DSCN3740.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Sfeer 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3735.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Sfeer 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3734.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Sfeer 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3732.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Sfeer 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3730.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Sfeer 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3729.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Sfeer 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3724.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Sfeer 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3723.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Sfeer 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3721.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Sfeer
1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3718.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Sfeer
1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3716.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Sfeer
1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3715.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Sfeer
1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3714.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / -
Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

DSCN3713.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / -
Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

DSCN3712.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

DSCN3710.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

DSCN3708.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3707.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Sfeer 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /